

ЯКІСТЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ: БАГАТОВЕКТОРНІСТЬ ПРАКТИЧНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ

© Н. Пастухова^{1,2}, Ю. Садовниченко¹, В. М'ясоєдов¹, 2017

¹Харківський національний медичний університет, Харків, Україна,

²ДУ „Інститут харчової біотехнології та геноміки НАН України” Київ, Україна

Якість освіти сьогодні є глобальним поняттям, що закладається в базис нових освітніх стратегій. Відповідно до міжнародного стандарту ISO 9000:2000 якість — ступінь відповідності сукупності власних характеристик продукції, процесу або системи сформованим потребам або очікуванням, загальноприйнятим або обов'язковим [4]. Діяльність освітньої установи — це процес, головним результатом якого є надання освітніх послуг. Неперервне підвищення якості є основним завданням вищих навчальних закладів [2]. Більшість країн світу здійснює системне оцінювання якості освіти з урахуванням основних чинників якості — стимулююче середовище, узгодженість системи, якість оцінювання — за трьома основними векторами:

- Аудиторне оцінювання (інформація про процеси викладання та навчання окремої групи);
- Екзамени (інформація про динаміку руху конкретної особи в освітній площині);
- Національні/міжнародні порівняльні дослідження (інформація про результативність освітньої системи на всіх рівнях, виявлення чинників впливу, прийняття управлінських рішень для усунення недоліків) [2, 3].

Узагальнюючи досвід оцінювання якості освіти у різних країнах, Світовим банком розроблено серію кейсів із стандартизованими анкетами, базою матриць та інструментарієм оцінювання, що постійно оновлюється та модернізується [5]. Проте, за твердженнями освітніх експертів, вищезазначений інструментарій ефективний для проведення широкомасштабних акцій національного чи міжнародного рівня [1, 3].

Розвиток автономних системи оцінювання якості освіти в межах кожного ВНЗ (за своєю сутністю — компонент внутрішнього аудиту) дозволяє відійти від простого збирання формалізованих даних та їх статистичної обробки і сконцентруватись на виявленні сильних та слабких сторін системи, реальних чинників якості, внесенні коректив та прийнятті управлінських рішень стосовно поліпшення якості у пришвидшені терміни. Застосування процесного підходу у межах освітнього закладу та управління якістю дозволяє зрозуміти та виконати вимоги із вимірюванням результатів функціонування процесу та його ефективності. Постійне поліпшення діяльності освітньої установи можливе тільки на основі об'єктивних даних, що робить можливим надання достовірної та своєчасної інформації конкретним цільовим групам, від яких залежать певні дієві рішення. Згадана методологія відома як „Плануй — Виконуй — Перевірйай — Дій” („Plan — Do — Check — Act” (PDCA)).

Оцінювання якості освіти доречно проводити з обов'язковим урахуванням початкової „стартової” точки відліку та орієнтуватись не на абсолютні величини, а на показники відносного приросту певного індикатора у комплексному аспекті. Домінуючим індикатором визначення якості вищої освіти при всій важливості і рівності інших вважаємо саме професійну компетентність фахівців, яка має визначатись не лише випускними державними іспитами, а оцінюватись за результатами практичної післядипломної діяльності: відсоток випускників, працевлаштованих за фахом; відсоток випускників, які працюють за спеціальністю через 1–3–5 років після закінчення вишу; готовність до освіти упродовж життя тощо. Отримані компетенції мають задовольняти очікування значної кількості соціальних груп — студентів, їхніх батьків, викладачів, бізнес-спільноту, суспільство в цілому [3].

Безсумнівно, будь-які оцінювання є ефективними як інструментарій до вдосконалення освітньої системи, а не як репресивно-регуляторний механізм.

1. Кларк М. *Что является наиболее важным в системе оценки достижений учащихся: основные ориентиры* / М. Кларк // *Качество образования в Евразии*. — 2013. — №1. — С. 7–35. 2. Красильникова Г.В. *Європейські підходи до моніторингу якості вищої освіти у документах і стандартах* / Г.В. Красильникова // *Освіта для дорослих: теорія, досвід, перспективи*. — 2014. — Вип. 1 (8). — С. 211–221. 3. *Розвиток системи забезпечення якості вищої освіти в Україні: інформаційно-аналітичний огляд* / Укладачі: Добко Т., Золотарьова І., Калашнікова С. та ін.; за заг. ред. С. Калашнікової та В. Лугового. — Київ: ДП „НВЦ „Пріоритети”, 2015. — 84 с. 4. *ISO 9000:2000 Quality management systems — Fundamentals and vocabulary* [Електронний ресурс]. — URL: <https://www.iso.org/standard/29280.html> (дата звернення 27.03.2017). 5. *SABER Systems Approach For Better Education Results* [Електронний ресурс]. — URL: <http://saber.worldbank.org/index.cfm> (дата звернення 26.03.2017).